

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเสร็จสิ้น ทุกขั้นตอนแล้ว จึงสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ
5. บทเรียนที่ได้รับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
2. เพื่อกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. เพื่อประเมินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26

1.1 สภาพปัจจุบัน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน ที่เหลืออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสุจริตอยู่ในระดับมาก ความอดทนอยู่ในระดับมาก ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ความพอประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ความต้องการพัฒนาตนเอง พบว่า นักเรียนมีความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี พบว่า มีความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ที่เหลืออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความระมัดระวังอยู่ในระดับมากที่สุด ความสุจริตอยู่ในระดับมาก ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ความรอบคอบอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลการประเมินปัญหาที่ต้องการพัฒนา พบว่า ลำดับความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนที่ต้องการแก้ปัญหา และพัฒนาเรียงลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้ 1) ความระมัดระวัง 2) ความสุจริต 3) ความซื่อสัตย์ 4) ความอดทน 5) การแบ่งปัน และ 6) ความมีเหตุผล ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26

แนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ดำเนินการใน 2 วนรอบ ดังนี้

2.1 โครงการ/กิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 มีทั้งหมด 6 โครงการ 18 กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างอนาคตร่วมกัน โดยโครงการ เป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความระมัดระวัง มีกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมอบรมปฏิบัติการการจัดทำโครงการนักเรียน กิจกรรมการดำเนินงานจัดทำโครงการนักเรียน และกิจกรรมการจัดแสดงผลงาน โครงการนักเรียน 2) โครงการฟัง

ธรรมตลอดกาลเป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความสุจริตมีกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมฟังธรรมทุกวันพระ 15 คำ และกิจกรรมค่ายคุณธรรม 3) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์เป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีกิจกรรม 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเชิญวิทยากรให้ความรู้วันสุดสัปดาห์และกิจกรรมของหายได้คืน (คนดีศรีผดุงนารี) 4) โครงการวัยใสห่างไกลยาเสพติดเป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความอดทน มีกิจกรรม 5 กิจกรรม ได้แก่ อบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติด กิจกรรมผดุงนารีร่วมใจห่างไกลยาเสพติด กิจกรรมตาสับประรด กิจกรรมบำบัด พิชิตยาเสพติด และกิจกรรมกีฬาห่างไกลยาเสพติด 5) โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา คั้นฝืนป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อนเป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านการแบ่งปันมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมปิดกวาดลานวัด ปิดกวาดจิตใจ และกิจกรรมเยี่ยมตายายไว้ญาติมิตร (ศูนย์สงเคราะห์คนชรา) และ 6) โครงการรวมใจเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีเหตุผลมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมร่วมกันสรุปบทเรียน กิจกรรมส่งทุกงานผ่านทุกคน และกิจกรรมสภานักเรียน

2.2 การแบ่งทีมทำงานการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 แบ่งออกเป็น 3 ทีม ได้แก่ ทีมที่ปรึกษา ทีมนำ และทีมทำ โดยแต่ละทีมมีองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ทีมที่ปรึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายปกครอง รองผู้อำนวยการ โรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และหัวหน้างานพฤติกรรมนักเรียน จำนวน 6 คน มีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษา อำนวยความสะดวก กำกับติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามกำหนด 2) ทีมนำประกอบด้วย หัวหน้างานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 12 คน มีบทบาทหน้าที่ อำนวยความสะดวก ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุนทีมทำ เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ของทีมทำ ทั้ง 6 โครงการ 3) ทีมทำ มีจำนวน 6 ทีม ใช้คุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ต้องการเสริมสร้างเป็นชื่อทีม ได้แก่ ทีมความระมัดระวัง ทีมความสุจริต ทีมความซื่อสัตย์ ทีมความอดทน ทีมการแบ่งปัน และทีมความมีเหตุผล ประกอบด้วย ครูที่ปรึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทีมละ 10 คน มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบโครงการ ดำเนินการตาม โครงการให้เป็นไปตามกำหนดตามแผน เก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่กำหนด รายงานโครงการตามกำหนดเวลา วิเคราะห์ เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนาโครงการ ให้มีความเหมาะสม บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

2.3 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 พบว่า มีความครอบคลุม มีความเหมาะสม มีความถูกต้องตามแบบฟอร์ม และจากผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในมากทุกด้าน คือ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3. ผลประเมินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26

3.1 ผลการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวังจากการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 มีดังนี้ 1) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างอนาคตร่วมกัน โดยโครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเรื่อง ความระมัดระวัง จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 90.00, 82.67, 93.33 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด 2) โครงการฟังธรรมตลอดกาล เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเรื่อง ความสุจริต จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 93.33, 85.00, 83.33 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด 3) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่คสปป. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 95.00, 93.33, 90.00 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด 4) โครงการวัยใสห่างไกลยาเสพติด เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความอดทน จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 95.00, 90.00, 85.00 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด 5) โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา ถิ่นฝันป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อน ดิต เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง การแบ่งปัน จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 95.00, 90.00, 85.00 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด 6) โครงการรวมใจเพื่อนช่วยเพื่อน เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความมีเหตุผล จำนวน 3 ตัวชี้วัด เมื่อสิ้นวงรอบ 2 มีค่าความสำเร็จเป็น 96.67, 95.00, 96.67 ตามลำดับ เพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด

กล่าวโดยสรุป การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทุกโครงการ ทุกกิจกรรม ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ค่าความสำเร็จเกินค่าเป้าหมายทุกตัวชี้วัด

3.2 ผลการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวังการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

3.2.1 ระดับบุคคล หลังดำเนินการวิจัยพบว่า นักเรียนมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น ไม่ค่อยเจ็บป่วย มีสุขภาพจิตที่ดี มีพฤติกรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ เหมาะสมยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ปัญหานักเรียนติด 0, ร, มส หดหายไป ส่งผลให้นักเรียนจบการศึกษาตามกำหนด ครุมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะในการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ช่วยเหลือ ดูแลนักเรียน ได้ทั่วถึง มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน 100 % มีทัศนคติในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องเป็นหน้าที่ของครูทุกคนในโรงเรียน ไม่ใช่คนใดคนหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการสร้างทีมงานในลักษณะทีคุณภาพ (Quality Teamwork) เพื่อดำเนินงานเรื่องใด เรื่องหนึ่งมากขึ้น ให้บทบาทของครูในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบและร่วมยินดีในผลสำเร็จของการดำเนินงานมากขึ้น และผู้ปกครอง ชุมชนให้ความสำคัญ และร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ทั้งด้านการเรียน พฤติกรรม ความประพฤติของนักเรียน เพิ่มมากขึ้น มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของนักเรียน เป็นกำลังสำคัญในการสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนที่ชอบหนีเรียน ขาดเรียน และเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติด อบายมุข

3.2.2 ระดับกลุ่มบุคคล หลังดำเนินการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มกันในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น มีจำนวนชมรม ชุมนุม ทีมจิตอาสา ทีมเพื่อนช่วยเพื่อน ที่หลากหลายขึ้น ทั้งด้านวิชาการ ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ มีความเป็นหนึ่งเดียว รักศักดิ์ศรีในความเป็นผดุงนารีเพิ่มขึ้น ครูมีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับผิดชอบและร่วมยินดีในผลสำเร็จของการดำเนินงานมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือ เกื้อกูล เพื่อนร่วมงาน นักเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมทางวิชาการเพิ่มขึ้น คณะผู้บริหารมีความร่วมมือการทำงาน ประสานกันเพิ่มมากขึ้น การทำงานมีทิศทางและเป้าหมายการทำงานเพื่อผลสำเร็จที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งเสริมด้านวิชาการ ด้านประสานงาน อำนวยความสะดวก ให้ข้อเสนอแนะ สนับสนุนการดำเนินงาน โรงเรียนมากขึ้น และ ผู้ปกครอง ระดับชั้นให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือกันในการดูแลนักเรียนเพิ่มมากขึ้น มีการพบปะ พูดคุย

พฤติกรรมบุตรหลาน ประสานการดูแลช่วยเหลือร่วมกัน เกิดเป็นผู้ช่วยครู หรือที่เรียกว่าครู
หมู่บ้าน ครูชุมชน เพิ่มมากขึ้น

3.2.3 ระดับโรงเรียน หลังดำเนินการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการกระจาย
อำนาจมากขึ้น มีการสร้างทีมงานคุณภาพ มีโครงสร้างทั้งแบบแนวตั้ง แนวนอน มีความสามัคคี
ช่วยเหลือกันมากขึ้น มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม สอดคล้องรองรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ
เป้าประสงค์ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ใช้จ่ายเงินได้คุ้มค่าตามแผนงาน โครงการที่เกิดจาก
คณะกรรมการร่วมกันเสนอเพื่อดำเนินการพัฒนา

3.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตามแนว
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณี โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า อยู่ใน
ระดับมากที่สุดทุกโครงการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกได้ คือ โครงการ
พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์ (ความซื่อสัตย์) อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการเติมเต็ม
ชีวิตด้วยจิตอาสา คั้นฝืนป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อน (การแบ่งปัน) อยู่ในระดับมากที่สุดและ
โครงการฟังธรรมตลอดกาล (ความสุจริต) อยู่ในระดับมากที่สุด

3.4 ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตาม
แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกโครงการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปน้อย 3 อันดับแรกได้ คือ โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์ (ความซื่อสัตย์)
อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างอนาคตร่วมกันโดยโครงงาน (ความ
ระมัดระวัง) อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา คั้นฝืนป่าให้แผ่นดิน ช่วย
ลดโลกร้อน (การแบ่งปัน) อยู่ในระดับมากที่สุด

3.5 ผลการประเมิน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน กรณี โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า อยู่ใน
ระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ คือ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก
ที่สุด ด้านบริบท อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด และด้าน
กระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายในประเด็นจากคำถามการวิจัยและประเด็นอื่น ๆ ที่พบจากการวิจัย ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสุจริตอยู่ในระดับมาก ความอดทนอยู่ในระดับมาก ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนผดุงนารี เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กฎ ระเบียบ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษา โดยกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาไว้ชัดเจนว่า “นักเรียนเป็นผู้มีพฤติกรรมด้านจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครอบคลุมคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสู่มาตรฐานสากล” (โรงเรียนผดุงนารี, 2552 : 4) และโรงเรียน ได้จัดทำโครงการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้นำเพื่ออยู่ประ โยชน์ รักษาดินดิน จัดกิจกรรมการสอนสอดแทรกปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมค่านิยมในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมหน้าเสาธง อบรมประจำสัปดาห์ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การจัดกิจกรรมชุมนุมที่พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ การจัดชั่วโมงเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ การจัดค่ายคุณธรรมสำหรับนักเรียน (ค่ายพุทธบุตร-พุทธธรรม) การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน โครงการอนุรักษ์พัฒนาสิ่งแวดล้อมด้วยกิจกรรม 5 ส โครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการรณรงค์ด้านสารเสพติด (To be Number 1) (โรงเรียนผดุงนารี, 2551 : 6) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550 : 2-3) ที่กำหนดกรอบแนวคิด คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นเป้าหมายในการพัฒนาและประเมินได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ มีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ประหยัดและออม มีน้ำใจ สามัคคี ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นต้น และจากผลการวิจัยมีคุณธรรม จริยธรรมบางด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนอาจจัดกิจกรรมยังไม่หลากหลาย ครอบคลุมสภาพปัญหาผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สำนักวิชาการและมาตรฐาน

การศึกษา (2549 : 1-2) ที่ได้ศึกษาสภาพการพัฒนาหลักสูตรของ โรงเรียนเครือข่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังไม่สามารถจัดได้หลากหลายและยังไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดและความสนใจ เนื่องจากข้อจำกัดของการขาดบุคลากรในโรงเรียนและขาดองค์ความรู้ การจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันที่พบได้ในสถานศึกษาทั่วไป จึงกล่าวได้ว่า สภาพการปฏิบัติในด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี มีคุณธรรมบางด้านมีผลการประเมินอยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่บางด้านยังไม่น่าพอใจและควรได้รับการปรับปรุงให้สูงขึ้น

2. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ 3 อันดับแรก ได้แก่ ความระมัดระวังอยู่ในระดับมากที่สุด ความสุจริตอยู่ในระดับมาก ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของสร้างเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์อย่างมีความสุข คุณธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์และมีโทษน้อย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2550 : 115) และนักเรียนมีการปรับตัวทางจริยธรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ดี ที่ถูกต้องดีงาม (Good, 1997 : 314) และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีช่วงอายุระหว่าง 13-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงพัฒนาการทางจริยธรรมระดับตามกฎเกณฑ์ กล่าวคือ การกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการควบคุมจากภายนอกแต่มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาทสังคมได้ในขั้นที่ 3 บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ส่วนขั้นที่ 4 บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมจึงถือว่าตนมี หน้าที่ทำตามกฎหมายต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง (Kohlberg, 1969 : 202 ; อ้างอิงจาก ประภาศรี สีหอำไพ, 2548 : 31-32) สอดคล้องกับแนวคิดของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนมี 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยที่กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจในการสอนบทเรียนใดบทเรียนหนึ่ง การจัดกิจกรรมรูปแบบนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอนในเวลาเรียน อันจำกัดตามจำนวนเวลาคาบของวิชานั้น ๆ ส่วนกิจกรรมเสริมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์อันแท้จริงกับการให้การศึกษาอบรมเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้เรียน เป็นการจัดประสบการณ์ตามความแตกต่างของบุคคลซึ่งกิจกรรมทั้ง

2 แบบเรียกว่า กิจกรรมนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. 2552 : 74-75) ซึ่งยึดรูปแบบและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วยกระบวนการกลุ่มและลงมือปฏิบัติโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และประเมินผลในการปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและยังสอดคล้องกับเลิศชาย ขอจิตต์เมตต์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ประเมิน โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนทุ่งสง อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ตัวชี้วัดความต้องการจำเป็น และความเป็นไปได้ของโครงการ อยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในมากทุกด้าน คือ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดทำแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากศึกษาสภาพปัญหา สภาพความต้องการ การวิเคราะห์และเลือกปัญหาที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย โดยครมึบทบาทสำคัญในการคิด การตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม ตามรูปแบบที่กำหนด ก่อนนำไปใช้ปฏิบัติจริง และ โรงเรียนได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในที่เป็นระบบ ชัดเจน โดยสร้างอุดมการณ์และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน นำองค์กรและการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพและมีความเป็นผู้นำการสอนอย่างมืออาชีพ การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยเอื้อการเรียนรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชน (สำนักทดสอบทางการศึกษา. 2553 : 9) และผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องก่อนนำมาใช้จริงในการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จึงทำให้แนวทางมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนผดุงนารี ผลการวิจัย สอดคล้องกับ สุทน ทับจาก (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้รายงานการพัฒนาการประกันคุณภาพนักเรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนกงไกรลาศวิทยา อำเภอองไกรลาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุโขทัย

เขต 1 ปีการศึกษา 2550 - 2551 ผลการศึกษาขั้นตอนการศึกษาและเตรียมการ (P) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

4. ผลการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดหวังจากการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลการดำเนินงานทั้ง 6 โครงการ 18 กิจกรรม 18 ตัวชี้วัด มีค่าความสำเร็จเพิ่มขึ้นทุกตัวชี้วัดและบรรลุเป้าหมายตามค่าคาดหวังทุกตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งเป็นทางเลือกของระบบการผลิตความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของบทบาทของคนในการกำหนดเนื้อหา กำหนดการมีส่วนร่วมในการเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลและการควบคุมการใช้ผลที่เกิดจากการวิจัย (กรณีการ์ สุขเกษม และสุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544 : 43-44) มาใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียน ทำให้ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ทางเลือกอย่างหลากหลายและตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีคุณภาพ มีเหตุผลและสร้างสรรค์ เพราะมองทางเลือกได้กว้างขวางและลึกซึ้ง ใช้พัฒนาการเรียนการสอนจะสามารถควบคุมกำกับ และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองได้ดี และผลจากการวิจัยจะเป็นรูปธรรม หรือเป็นร่องรอยของผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู (ประวิต เอราวรรณ์, 2545 : 7-8) และจากหลักการสำคัญการมีส่วนร่วม (Participation) ของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา และการแสวงหาคำความรู้ และต้องให้คนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การประเมินผล และการได้รับประโยชน์ (สิทธิรัฐ ประพุทธนิติสาร, 2546 : 39-42) การใช้ทักษะที่หลากหลาย มุ่งการเปลี่ยนแปลง มุ่งให้เกิดการกระทำเพื่อการบรรลุผลรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ร่วมวิจัยทุกคน วิเคราะห์ วิพากษ์และประเมินตนเอง การมีบันทึกของผู้ร่วมวิจัยทุกคน เช่น การเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมและการปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางสังคมและรูปแบบองค์กร การพัฒนาตนเองจากการร่วมมือจากการวิจัย (วิโรจน์ สารัตนะ, 2553 : 65) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นฤบาล วงษ์ชารี (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ระดับการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวังจากการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ทั้งในระดับบุคคล ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง/ชุมชน ในระดับกลุ่มบุคคล ได้แก่ คณะนักเรียน คณะครู คณะผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะผู้ปกครองนักเรียน และในระดับ โรงเรียน เช่น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สุขภาพของนักเรียน ความรู้ ทักษะการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนของครู การทำงานเป็นทีมของครู การให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง
 การให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนของผู้ปกครอง/ชุมชน เป็นต้น มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง
 ทางบวกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน
 การจัดกิจกรรมมีความหลากหลายทั้งในเวลาเรียน นอกเวลาเรียน ในห้องเรียน นอกห้องเรียน
 นักเรียนได้เน้นการปฏิบัติ การฝึกการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่
 ครู ผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ผลจากการจัด
 กิจกรรมและการได้มีส่วนร่วม จึงอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดหวังซึ่งเป็น
 ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญา
 ของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตามแนว
 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณี โรงเรียนผดุงนารี พบว่า นักเรียนมีความพึง
 พอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด
 ทุกโครงการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกได้ คือ โครงการพัฒนาคุณธรรม
 จริยธรรมสุดสัปดาห์ (ความซื่อสัตย์)อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา ถิ่น
 ผืนป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อน (การแบ่งปัน) อยู่ในระดับมากที่สุดและ โครงการพึงธรรม
 ตลอดกาล (ความสุจริต) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น
 สนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียน มีความหลากหลาย นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน
 กิจกรรม มีความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มกันในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น มีจำนวนชมรม ชุมนุม
 ทีมจิตอาสา ทีมเพื่อนช่วยเพื่อน ที่หลากหลายขึ้น ทั้งด้านวิชาการ ด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะ ให้
 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ มีความเป็นหนึ่งเดียว รักศักดิ์ศรีในความเป็นผดุงนารี อีกทั้งการจัด
 กิจกรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้สนองความต้องการพื้นฐานของนักเรียน
 ภายใต้อำนาจกักขังของทรัพยากร โดยตั้งอยู่บนการยอมรับในคุณค่าของมนุษย์และธรรมชาติ
 เรื่องของการบริโภคที่พึงอยู่ในขอบข่ายความจำเป็น และคุณประโยชน์และคำนึงถึงต่อชีวิต
 ความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและนิเวศน์โดยเกี่ยว ไปในเรื่องของวิถีการพัฒนาเศรษฐกิจ
 ซึ่งพึงเป็นไปอย่างสมดุลเพื่อการเรียนรู้พึ่งตนเองและพิทักษ์รักษาระบบชีวิตนิเวศน์ทั้งหลาย
 ทั้งปวง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ แสงดาว กงนาวิง (2550 : 191-193) ที่ได้รายงานการ
 พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน โรงเรียนบ้าน
 เป้าวิทยา อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีความพึง

พอใจต่อกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หลังดำเนินงานมากกว่าก่อนดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เลิศชาย ขอจิตต์เมตต์ (2552 : บทคัดย่อ) ที่ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนทุ่งสง อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 พบว่า ควรจัดกิจกรรมสนองตอบความต้องการและความสนใจของนักเรียนให้หลากหลายเพื่อสร้างแนวร่วมในการรณรงค์และเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

7. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน กรณีโรงเรียนผดุงนารี พบว่า ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายโครงการพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกโครงการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกได้ คือ โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์ (ความซื่อสัตย์) อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างอนาคตร่วมกัน โดยโครงงาน (ความระมัดระวัง) อยู่ในระดับมากที่สุด โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา คั้นฝืนป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อน (การแบ่งปัน) อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่โครงการ กิจกรรม ได้ดำเนินการมาอย่างเป็นระบบ ชัดเจน ตั้งแต่การศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้อง การเตรียมปัจจัยเบื้องต้นได้แก่ คน งบประมาณ แผนงาน โครงการ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รายงานข้อมูลเป็นระยะ เมื่อสิ้นสุดโครงการก็ประเมินผลที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และอาจเนื่องมาจากการที่ครูได้เป็นผู้ร่วมวิจัยจึงทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เห็นการดำเนินงานตั้งแต่ต้นจนจบ โครงการ ส่วนผู้ปกครองนักเรียนก็เห็นบุตรหลานมีพฤติกรรมที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น จึงเกิดความรู้สึกทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุวพี พรหมมีเนตร (2553 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน โครงการคุณธรรมนำความรู้สู่เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ผลการประเมิน โครงการตามรูปแบบของ ซิปป์ โมเดล คือ การประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

8. ผลการประเมิน โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนกรณีโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ คือ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบริบท อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยเบื้องต้น อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านกระบวนการ อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนได้จัดรูปแบบการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จตามองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) การวางแผนการ เตรียมการ 2) กระบวนการจัดกิจกรรม 3) การประเมินผลการจัดกิจกรรม และ 4) ปัจจัย เกื้อหนุน ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจาก วัตถุประสงค์ของโรงเรียน ปัญหาที่ เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในเรื่องปัญหาความ ต้องการความถนัดและความสนใจ ข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ สื่อ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น ข้อมูลจากการประกอบอาชีพในท้องถิ่นและสถานประกอบการในท้องถิ่น ข้อมูลจาก ประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549 : 1-2) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มูณี สุระสาย (2551 : บทคัดย่อ) ได้รายงานการประเมิน โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้หลักการวะธรรมนำชีวิต ในโรงเรียนบ้าน คลองสิบสาม อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โครงการโรงเรียน พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้หลักการวะธรรม นำชีวิต ก่อนดำเนินงานเหมาะสมอยู่ ในระดับปานกลาง หลังดำเนินโครงการเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และยัง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตาม แนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษาเขต 26 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 แม้ว่า การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของนักเรียน จะประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวัง แต่ยังมีตัวชี้วัดบางตัวที่บรรลุผลสำเร็จ เกินเป้าหมายไม่มากนัก เช่น ร้อยละของนักเรียนที่ไม่นำสมบัติของคนอื่นมาเป็นของตน โดยมี ชอบ ร้อยละของนักเรียนที่ให้ความร่วมมือกับชุมชน ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ กับทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละของนักเรียนที่ตรงต่อเวลา เป็นต้น เนื่องจากผู้วิจัย มีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการทำการวิจัย ซึ่งมีความจำเป็นที่โรงเรียนผดุงนารีต้องหาแนวทาง ปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ระดับบุคคล ระดับกลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน เกิด การเรียนรู้ขึ้นจากการดำเนินการวิจัย ดังนั้น การพัฒนางานใด ๆ ในโรงเรียน จะต้องมุ่งเน้นการ

มีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนได้แสดงบทบาทของนักวิจัยตามแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยจัดโครงการ กิจกรรม ในลักษณะที่หลากหลาย ครอบคลุมทุก ๆ ประเด็น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานใด ๆ ในโรงเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จะต้องศึกษาหลักการ จรรยาบรรณ และบทบาทของผู้วิจัยให้เข้าใจ และยึดหลักการการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงจะส่งผลให้การพัฒนาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.2 ปัจจัยสำคัญของการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความสำเร็จนั้น มีหลายประการ ทั้งในมิติด้านภายในองค์กร มิติด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี มิติด้านการเงิน และมิติภายนอกองค์กร ดังนั้นก่อนนำแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาทำความเข้าใจปัจจัยสำคัญนั้นก่อนจึงจะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ได้อย่างยั่งยืน

2.3 เนื่องจากคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สภาพการณ์ บริบทต่าง ๆ ดังนั้น โรงเรียนผดุงนารี จะต้องดำเนินการวิจัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรมจนคิดเป็นนิสัย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 โรงเรียนผดุงนารี ควรส่งเสริมการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการหรือทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทั้งในระดับตัวบุคคล ระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มงาน และทั้งโรงเรียน ในประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงาน ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการจัดการเรียนสอน ด้านการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2 โรงเรียนผดุงนารี ควรส่งเสริมการวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นต้น ควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ และสามารถปฏิบัติการวิจัยได้หลายรูปแบบ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาองค์กร วิชาชีพครู และเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

บทเรียนที่ได้รับ

การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความระมัดระวัง ความสุจริต ความซื่อสัตย์ ความอดทน การแบ่งปัน และความมีเหตุผล ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนในการที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถปรับเปลี่ยนการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมต่อไป ผลความสำเร็จเป็นแห่งความร่วมมือกันของครู การกำกับ ติดตาม เอาใจใส่จากผู้บริหารสถานศึกษา การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน แม้ว่าจะประสบความสำเร็จ แต่ก็มีปัญหาที่ต้องแก้ไข เนื่องจากการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ครูจะต้องมีความรับผิดชอบสูง และปฏิบัติหน้าที่เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง บทเรียนที่ได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

1.1 องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี มีโครงการ กิจกรรม และตัวชี้วัด ดังนี้ 1) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างอนาคตร่วมกัน โดยโครงการ ดำเนินงาน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมอบรมปฏิบัติการการจัดทำโครงการนักเรียน กิจกรรมการดำเนินงานจัดทำโครงการนักเรียน และกิจกรรมการจัดแสดงผลงาน โครงการนักเรียน โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความระมัดระวัง มี 3 ตัวชี้วัด คือ 1.1 ร้อยละของนักเรียนที่มีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่ใช้อุปกรณ์ / เครื่องมืออย่างถูกวิธี และ 1.3 ร้อยละของนักเรียนที่มีการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน 2) โครงการพึงธรรมตลอดกาล ดำเนินงาน 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมพึงธรรมทุกวันพระ 15 คำ และกิจกรรมค่ายคุณธรรม โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความสุจริต มี 3 ตัวชี้วัด 2.1 ร้อยละของนักเรียนพูดหรือนำเสนอข้อมูลตามความเป็นจริง 2.2 ร้อยละของนักเรียนที่ทำกรบ้านด้วยตนเอง และ 2.3 ร้อยละของนักเรียนที่กล้าเผชิญและยอมรับความจริงด้วยตนเอง 3) โครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุดสัปดาห์ ดำเนินงาน 2 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมเชิงวิทยากรให้ความรู้วันสุดท้ายและกิจกรรมของหายไต้คั้น (คนตีศรีผดุงนารี) โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความซื่อสัตย์ มี 3 ตัวชี้วัด คือ 3.1 ร้อยละของนักเรียนที่ตรงต่อเวลา 3.2 ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ 3.3 ร้อยละของนักเรียนที่ไม่นำสมบัติของคนอื่นมาเป็นของตน โดยมีขอบ

4) โครงการวัยใสห่างไกลยาเสพติด ดำเนินงาน 5 กิจกรรม ได้แก่ อบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติด กิจกรรมผดุงนารีร่วมใจห่างไกลยาเสพติด กิจกรรมตาสับประรด กิจกรรมบำบัด พิชิตยาเสพติด และกิจกรรมกีฬาห่างไกลยาเสพติด โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความอดทน มี 3 ตัวชี้วัด คือ 4.1 ร้อยละของนักเรียนที่อดทน อดกลั้น ต่อการทำงาน 4.2 ร้อยละของนักเรียนที่อดทน อดกลั้นต่อถ้อยคำพูดที่เยาะเย้ย ถากถาง และ 4.3 ร้อยละของนักเรียนที่อดทนต่อการขู่ข่มของอบายมุข 5) โครงการเติมเต็มชีวิตด้วยจิตอาสา คั้นฝืนป่าให้แผ่นดิน ช่วยลดโลกร้อน ดำเนินงาน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมปลูกป่า กิจกรรมปิดกวาดลานวัด ปิดกวาดจิตใจ และกิจกรรมเยี่ยมตาข่ายไร้ญาติมิตร (ศูนย์สงเคราะห์คนชรา) โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความอดทน มี 3 ตัวชี้วัด คือ 5.1 ร้อยละของนักเรียนที่ช่วยเหลือกิจการของทางโรงเรียน 5.2 ร้อยละของนักเรียนที่ให้ทานตามโอกาส 5.3 ร้อยละของนักเรียนที่ให้ความร่วมมือกับชุมชน และ 6) โครงการรวมใจเพื่อนช่วยเพื่อน ดำเนินงาน 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมร่วมกันสรุปบทเรียน กิจกรรมส่งทุกงานผ่านทุกคน และกิจกรรมสภานักเรียน โครงการนี้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เรื่อง ความมีเหตุผล มี 3 ตัวชี้วัด คือ 6.1 ร้อยละของนักเรียนที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 6.2 ร้อยละของนักเรียนที่ศึกษาเรียนรู้ข้อมูลรอบด้านก่อนการตัดสินใจ และ 6.3 ร้อยละของนักเรียนที่เลือกวิธีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

1.2 องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

องค์ความรู้จากกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะต้องยึดหลักการ 10 ประการ จรรยาบรรณนักวิจัย 10 ประการ และ บทบาทของผู้วิจัย 10 ประการ เป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการวิจัย และดำเนินการวิจัยตามวงรอบของการพัฒนา 2 วงรอบ ดังนี้

วงรอบที่ 1

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสร้างมิตรภาพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการสร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกัน 3) ขั้นตอนการสร้างแผนที่การทำงาน (Road Map) เพื่อการวิจัย 4) ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพที่เคยเป็นมา สภาพปัจจุบัน และความต้องการพัฒนา 5) ขั้นตอนกำหนดปัญหา และทำ

ความเข้าใจปัญหา 6) ขั้นตอนประเมินประเด็นปัญหาที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข 7) ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรม และ 8) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (Acting) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) ขั้นตอน

กำหนดแนวทางปฏิบัติ 2) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตผล (Observing) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนการกำหนดรูปแบบและวิธีการ 2) ขั้นตอนการนำเสนอรายงาน และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนผล (Reflecting) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้ 2) ขั้นตอนการนำเสนอรายงาน และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

วงรอบที่ 2

ขั้นตอนที่ 5 การวางแผนใหม่ (Re-planning) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนวิเคราะห์สภาพที่เคยเป็นมา ปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง 2) ขั้นตอนกำหนดปัญหาและทำความเข้าใจปัญหา 3) ขั้นตอนประเมินประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข 4) ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมใหม่ และ 5) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 6 การปฏิบัติใหม่ (Re-acting) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนกำหนดแนวทางปฏิบัติ 2) ขั้นตอนปฏิบัติกิจกรรม และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 7 การสังเกตผลใหม่ (Re-observing) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนการกำหนดรูปแบบและวิธีการ 2) ขั้นตอนการนำเสนอรายงาน และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

ขั้นตอนที่ 8 การสะท้อนผลใหม่ (Re-reflecting) มีขั้นตอนย่อย ได้แก่

1) ขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้ 2) ขั้นตอนการนำเสนอรายงาน และ 3) ขั้นตอนการประเมินและสรุปผล

1.3 องค์ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของบุคคล กลุ่มบุคคล โรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการวิจัย โดยมีการแบ่งทีมดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โรงเรียนผดุงนารี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 จำนวน 3 ทีม ได้แก่ ทีมที่ปรึกษา ทีมนำ และทีมทำ โดยแต่ละทีมมีองค์ประกอบ และบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 1) ทีมที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ ให้คำปรึกษา

อำนวยความสะดวก กำกับติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามกำหนด ประกอบด้วย
 ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครอง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
 หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และหัวหน้างานพฤติกรรม
 นักเรียน จำนวน 6 คน 2) ทีมนำ มีบทบาทหน้าที่ อำนวยความสะดวก, ประสานงาน ส่งเสริม
 สนับสนุนทีมทำ เสนอทางเลือกในการแก้ปัญหา แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน โครงการ
 ของทีมทำ ทั้ง 6 โครงการ ประกอบด้วยหัวหน้างานระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 12 คน
 และ 3) ทีมทำ มีจำนวน 6 ทีม ใช้คุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่
 ต้องการเสริมสร้างเป็นชื่อทีม ได้แก่ ทีมความระมัดระวัง ทีมความสุจริต ทีมความซื่อสัตย์ ทีม
 ความอดทน ทีมการแข่งขัน และทีมความมีเหตุผลมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ โครงการ
 ดำเนินการตาม โครงการให้เป็นไปตามกำหนดตามแผน เก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่
 กำหนด รายงาน โครงการตามกำหนดเวลา วิเคราะห์ เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงพัฒนา
 โครงการให้มีความเหมาะสม บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ องค์ประกอบของทีม ประกอบด้วย
 ครูที่ปรึกษานักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทีมละ 10 คน

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการวิจัย

2.1 ตัวผู้วิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตาม
 หลักการ 10 ประการ จรรยาบรรณนักวิจัย 10 ประการ และบทบาทของผู้วิจัย 10 ประการ เป็น
 องค์ประกอบพื้นฐานในการวิจัย และดำเนินการวิจัยตามวงจรของการพัฒนา 2 วงรอบ อย่าง
 จริงจัง บนฐานคิดในความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้ร่วมวิจัยทุกคน จึงได้รับความร่วมมืออย่างดี
 ยิ่งจากผู้ร่วมวิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจนทำให้เกิดผลสำเร็จ อีกทั้งผู้วิจัย ได้รับการดูแล เอาใจ
 ใส่ ให้กำลังใจและเชิญชวนด้านวิชาการจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี จึงเป็น
 ปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้การวิจัยสำเร็จด้วยดี

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีบทบาทสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นผู้นำทางวิชาการ
 และเป็นผู้นำองค์กรที่ดี ในการขับเคลื่อน การส่งเสริม การสนับสนุน การอำนวยความสะดวก
 ในเรื่องต่าง ๆ 2) มีความเป็นกัลยาณมิตร การสร้างความเป็นกันเองระหว่างเพื่อนร่วมงาน
 รวมทั้งการให้ขวัญกำลังใจ การกำกับนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจาก
 ผู้บริหารสถานศึกษา 3) มีความสามารถในการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อการพัฒนา
 ต่าง ๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้บริหารส่วนราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วน
 ราชการ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ เป็นต้น

2.3 ครู จะต้องมีบทบาทสำคัญดังนี้ 1) เป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเชื่อมั่นว่า นักเรียนทุกคน ต้องการเป็นคนดี 2) แสดงบทบาทการเป็นพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนคนที่ 2 ให้เหมาะสม โดยการเอาใจใส่ ดูแล ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา เมื่อนักเรียนมีปัญหา

2.4 นักเรียน จะต้องมีบทบาทสำคัญ ดังนี้ 1) ต้องมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจ และเข้าร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 2) จะต้องประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.5 การบริหารและจัดการศึกษา จะต้อง มีบทบาทสำคัญ ดังนี้ 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมทั้งด้านคิด การวางแผน การดำเนินงาน การวัดและประเมิน และสะท้อนผล 2) จัดสรรงบประมาณเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อย่างเพียงพอ โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และคุ้มค่า 3) มีกิจกรรมทางการบริหารที่หลากหลายมาช่วยในการพัฒนา เช่น กิจกรรมการสอนงาน การจัดการความรู้ การใช้หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น 4) มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง พร้อมทั้งวิเคราะห์ สังเคราะห์รายงานผลงานผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อสนเทศในการตัดสินใจ

2.6 ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้อง มีบทบาทสำคัญ ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษา องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน